

**ეთიკის კომისიის
რეკომენდაცია**

მეხუთე დისციპლინური კოლეგიის შემადგენლობა:

კობა ბოჭორიშვილი – კოლეგიის თავმჯდომარე

დავით კვაჭანტირაძე – კოლეგიის წევრი

ზურაბ ძლიერიშვილი – კოლეგიის წევრი

შეკითხვის კომისიაში შემოსვლის თარიღი: 21.05.2013

შეკითხვის რეგისტრაციის ნომერი: 010/13

შეკითხვა:

იმ შემთხვევაში, თუ პროცესის მიმდინარეობას ადვოკატი ხედავს, რომ მოსამართლე აშკარად ცდილობს მოწმის შეცდომაში შეყვანას (მაგ: მოსამართლე მიმართავს მოწმეს, რომ მის მიერ მიცემული ჩვენება ეწინააღმდეგება ადმინისტრაციულ პასუხისგებაში მიცემული პირის ჩვენებას, მაშინ, როდესაც წინააღმდეგობა სახეზე არ არის), შეუძლია თუ არა ადვოკატს მიმართოს მოსამართლეს შემდეგი სიტყვებით: „პატივცემულო მოსამართლე, თქვენ შეცდომაში შეგყავთ მოწმე“. ასეთი გამონათქვამი ჩაითვლება თუ არა ეთიკურად?

ანალიზი:

„ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტი: „ადვოკატი ვალდებულია არ შელახოს სასამართლოს და პროცესის სხვა მონაწილეთა უფლებები.“

ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-9 მუხლის პირველი ნაწილი: „ადვოკატი, რომელიც მონაწილეობს საქმეში საქართველოს ან უცხო ქვეყნის სასამართლოს ან ტრიბუნალის წინაშე, ვალდებულია დაიცვას და პატივი სცეს ამ სასამართლოში მოქმედ ქვეყნის წესებს.“

ადვოკატის, როგორც მართლმსაჯულების მონაწილე პირის ვალდებულებაა სასამართლოში მოქმედი ქვეყნის წესების დაცვა, რაც გულისხმობს მოსამართლისადმი პატივისცემას პროფესიული ეთიკის შესაბამისად. ადვოკატმა არ უნდა შელახოს სამართალწარმოებაში მონაწილე პირების უფლებები და უნდა დაიცვას პროფესიული ღირსება.

ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია N(2000) 21 ადგენს: „ადვოკატებმა პატივი უნდა სცენ სასამართლოს და განახორციელონ თავიანთი ვალდებულებები სასამართლოს წინაშე შიდა კანონმდებლობის, სხვა წესებისა და პროფესიული სტანდარტების შესაბამისად.“

ევროგაერთიანების ადვოკატთა ქვეყნის კოდექსის 4.1 მუხლი განსაზღვრავს: „ადვოკატი, რომელიც იმყოფება ან მონაწილეობს საქმეში სასამართლოს ან ტრიბუნალის წინაშე რომელიმე წევრ სახელმწიფოში ვალდებულია დაიცვას ამ სასამართლოში თუ ტრიბუნალში მოქმედი ქვეყნის წესები.“

ევროგაერთიანების ადვოკატთა ქვეყნის კოდექსის 4.3 მუხლი უთითებს: „სასამართლოს ღირსეული პატივისცემითა და მოწიწებით, ადვოკატმა უნდა დაიცვას მისი კლიენტის

ინტერესები პატიოსნად და უშიშრად მისი პირადი ინტერესების ან მისთვის ან ნებისიერი სხვა პირისათვის შედეგების მიუხედავად."

ეთიკის კომისიამ 2010 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით, დისციპლინურ საქმეზე 076/10 აღნიშნა: „ადვოკატები, სხვა მოქალაქეების მსგავსად სარგებლობენ გამოხატვის თავისუფლებით. მათ უფლება აქვთ გამოთქვან თავიანთი მოსაზრებები და შეხედულებები მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესის თაობაზე იმ „მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობების" გათვალისწინებით, რომელსაც მათი პროფესია აკისრებთ. გამოხატვის თავისუფლების ძირითადი სიკეთე მოსაზრებების დაცვის მაღალ სტანდარტში მდგომარეობს, მიუხედავად იმისა, ვის მიმართ არის გამოთქმული მოსაზრებები და რამდენად კრიტიკულია მათი შინაარსი. მით უფრო, რომ მოსამართლეებს, როგორც საჯარო მოხელეებს, გააჩნიათ „თმენის ვალდებულება" მათ მიმართ გამოთქმული მოსაზრებების მიმართ."

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ საქმეში „საქართველოს მოქალაქეები გიორგი ყიფიანი და ავთანდილ უნგიაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ" (საქმე N 31/3/421,422; 2009 წლის 10 ნოემბრის გადაწყვეტილება) იმსჯელა გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვის საფუძვლების თაობაზე და დაადგინა: „გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვის შედარებით ფართო დისკრეცია სახელმწიფოს შეიძლება მიენიჭოს მაშინ, როდესაც შეზღუდვას დაქვემდებარებული გამოხატვა უხამსი შინაარსისაა. გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვა დასაშვებია მაშინაც, თუ გამოხატვა ეწინააღმდეგება დამკვიდრებულ მორალურ ნორმებს."

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო საქმეში Skalka V. Poland (განაცხადი #43425/98 2003 წლის 27 აგვისტოს გადაწყვეტილება) მიიჩნევს, რომ „დემოკრატია ვერ იარსებებს, თუ ადამიანებს არ მიეცათ საშუალება თავისუფლად გამოხატონ საკუთარი მოსაზრებები საჯარო ინსტიტუტებზე. მოსამართლეები, როგორც მნიშვნელოვანი ფიგურები საზოგადოებაში, წარმოადგენენ კრიტიკის ობიექტებს, რომელიც ყოველთვის არ იქნება სასამართლო მოსამსმენი. ზოგიერთი შენიშვნა შეიძლება საფუძვლიანი აღმოჩნდეს, ზოგიც არაფრის მომცემი, მაგრამ მოსამართლეები არ არიან ნაზი ყვავილები, რომ დაჭკნენ მწვავე და ცხარე კრიტიკისაგან."

მოცემულ შემთხვევაში უნდა განვიხილოთ რამდენად იქნება დაცული ადვოკატთა პროფესიული ვალდებულებები, თუ მოსამართლისადმი ზეპირი ან წერილობითი ფორმით მიმართვის დროს მოსამართლის ქმედების შეფასებისას გამოყენებული იქნება შეკითხვაში აღნიშნული შემდეგი ფრაზა: „პატივცემულო მოსამართლე, თქვენ შეცდომაში შეგყავთ მოწმე." შეკითხვა ეხება აღნიშნული განცხადების შესაბამისობას ადვოკატთა პროფესიულ ეთიკასთან.

ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონის 38-ე მუხლის მე-4 პუნქტი ადგენს ადვოკატის დაცვის გარანტიებს კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე, კერძოდ: „ადვოკატს არ დაეკისრება პასუხისმგებლობა იმ განცხადებისათვის, რომელიც მან ზეპირად ან წერილობით წარუდგინა სასამართლოს ან ადმინისტრაციულ ორგანოს კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე." აღნიშნული ნორმის საფუძველი კლიენტის ინტერესების უპირატესობის პრინციპია, ვინაიდან „ადვოკატმა ყოველთვის უნდა იმოქმედოს კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე და დააყენოს ისინი პირადი და სხვა პირების ინტერესებზე მაღლა." (ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-5 მუხლი).

გამოხატვის თავისუფლებას ყოველთვის აქვს გამოყენების ლეგიტიმური მიზანი. მოცემულ შემთხვევაში, არ ჩანს რომ ადვოკატის გამოხატვის მიზანი იყო საქმის განმხილველი

მოსამართლის დისკრედიტაცია. ეთიკის კომისიას მიაჩნია, რომ, შუამდგომლობის მიხედვით, ადვოკატის გამოხატვის თავისუფლება ემსახურება სამართალწარმოებაში კონკრეტული ადვოკატის აზრით არსებულ შესაძლო ხარვეზზე აქცენტის გაკეთებას („პატივცემულო მოსამართლე, თქვენ შეცდომაში შეგყავთ მოწმე.“) და კლიენტის ინტერესების დაცვას. აღნიშნულ შემთხვევაში, ადვოკატის გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვა ზიანს მიაყენებს მის ინტერესს თავისუფლად მიიღოს მონაწილეობა სამართალწარმოების პროცესში და შეაფასოს იგი, რასაც ექნება „შემზღუდველი ეფექტი.“

ადვოკატს შეუძლია გააკრიტიკოს მოსამართლე ისე, რომ არ გასცდეს პროფესიულ საკითხებზე კრიტიკის ფარგლებს, ამ შემთხვევაში, კლიენტის ინტერესების უპირატესობის პრინციპიდან გამომდინარე ადვოკატს უფლება აქვს მიმართოს მოსამართლეს და მიუთითოს იმის შესახებ, რომ ის არასწორად (არაზუსტად) წარმოადგენს ან ციტირებს ისეთ ფაქტებზე და გარემოებებზე, რაც არ ფიქსირდება სხვა საქმეში. ადვოკატს, ასევე, უფლება აქვს მიუთითოს მოსამართლეს მიკერძოების ან შეჯიბრობითობისა და თანასწორობის პრინციპის დარღვევის შესახებ, კანონით გათვალისწინებული პროცედურების დაცვით, როგორც სხდომაზე, ასევე წერილობით საჩივარში მისი კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე.

მოსამართლისადმი წერილობითი მიმართვის შემთხვევაშიც, ადვოკატს შეუძლია გამოიყენოს შეკითხვაში აღნიშნული ფრაზა: „პატივცემულო მოსამართლე, თქვენ შეცდომაში შეგყავთ მოწმე.“ რომელიც არ სცილდება ადვოკატის გამოხატვის თავისუფლების ფარგლებს.

დასკვნა:

იმ შემთხვევაში, თუ პროცესის მიმდინარეობისას ადვოკატი ხედავს, რომ მოსამართლე აშკარად ცდილობს მოწმის შეცდომაში შეყვანას, ადვოკატის შეფასება შემდეგი სიტყვებით: „პატივცემულო მოსამართლე, თქვენ შეცდომაში შეგყავთ მოწმე“, არ ჩაითვლება „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის „გ“ პუნქტისა და ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-9 მუხლის პირველი ნაწილის დარღვევად, ვინაიდან მიმართვა განპირობებული იყო კლიენტის ინტერესების დაცვის აუცილებლობით, არ არის შეურაცხყოფელი ხასიათის და მიზნად არ ისახავდა მოსამართლის ღირსების შელახვას. შესაბამისად, მიმართვა დაცულია გამოხატვის თავისუფლებით და არ სცილდება კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე განცხადებების გაკეთების უფლებამოსილების საზღვრებს.

რეკომენდაცია არ არის სავალდებულო ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის ან სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის ეტაპზე, თუმცა შესაძლებელია, გამოყენებულ იქნეს ეთიკის კომისიის გადაწყვეტილებაში, როგორც ერთ-ერთ წყარო.

კოლეგიის თავმჯდომარე:

/კობა ბოჭორიშვილი/

კოლეგიის წევრი:

/დავით კვაჭანტირაძე/

კოლეგიის წევრი:

/ზურაბ ძლიერიშვილი/